

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек: несие мен рассрочкаға алданбайтын қарапайым жол

ЖАРИЯЛАНДЫ
07.06.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
жеке бюджет, жинақтау, қаржылық
сауаттылық, несие, рассрочкаСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189187/>

Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек деген сұрақты мен 30 жыл бойы күнде естідім. Бір шындықты ашық айтайын: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол қарызды әлі сүйреп жүреді. Қазір ал, кейін төлейсің деген сөздің соңы көбіне жүйкені жұқартып, үй ішіндегі тыныштықты бұзады.

НЕСИЕ/РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ — НАҚТЫ ЕСЕП

100 000 теңгелік телефонды рассрочкаға алдың дейік. Сырттай қарасаң, айына 12 500 теңгеден 8 ай төлейсің. Бірақ дүкеннің бағасына жасырын үстеме, банк ақылары, кешіктіргеніңе айыппұл қосылады. Нәтижесінде сол телефон 145 000 теңгеге дейін шығып кетуі әбден мүмкін. Яғни 100 000 теңгені бүгін емес, болашақ табысыңнан 45 000 теңгеге қымбат сатып отырсың.

Рассрочка алма — егер қолыңда ақша болмаса, ол сенің емес, дүкеннің жоспарын орындап жатқанын білдіреді.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ — ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР

«Тек 9 999 теңге», «айына бір кесе шайдың бағасы», «соңғы мүмкіндік» — бұлар ақылды емес, ашуды оятатын сөздер. Адам ірі соманы емес, айлық төлемді көреді. Сол үшін 200 000 теңгелік дүние 12 000 теңге болып көрінеді. Бұл — көзбояу.

- Бағаны бөлшектеп көрсетеді.
- «Тегін» деген сөзбен миыңды тыныштандырады.
- Шешімді асықтырады.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ — ҚАДАМ БОЙЫНША

1-қадам: Айлығыңды үшке бөл

Түсімнің 50%-ын міндетті шығынға, 30%-ын күнделікті өмірге, 20%-ын жинаққа бөл. Айлығың 150 000 теңге болса, кемі 30 000 теңге бөлек тұруы керек.

2-қадам: Қарызды тоқтат

Жаңа қарыз алма. Ескі қарызды жабу үшін тағы қарыз алма. Бұл — орға екінші күрекпен түсу.

3-қадам: Ірі затты тек ақша жиналғанда ал

Телефон, тоңазытқыш, киім — бұлардың ешқайсысы сені қарызға кіргізуге тұрмайды.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- **Кірістің 20%-ын** бірден бөліп қой.
- **Апта сайын** аз болса да тұрақты жина.
- **Жинақты бөлек ұстап**, күнделікті ақшаға араластырма.

Жинақтың күші — көлемінде емес, тәртібінде. Ай сайын 20 000 теңге жиналса, 12 айда 240 000 теңге болады. Бұл — бір қарыздың алдын алатын ақша.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпейді дейтіндердің көбі есеп жүргізбейді. Қайда кетіп жатқанын білмейді. Бір ай бойы барлық шығынды жаз: шай, такси, темекі, артық тамақ, кездейсоқ сатып алу. Көбіне 10 000–30 000 теңге осы жерден кетеді. Сол ақшаны қысқартсаң, бюджет пайда болады. Қымбат өмір емес, тәртіп жоқ — мәселе сонда.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке банк қосымшасын ашып, барлық қарызыңды жаз. Ертеңнен бастап жаңа несие алма. Ал қолдағы 1 000 теңгені де болса бөлек қой. Жинақ — бостандық береді, ал қарыз — ұйқыны ұрлайды. Жеке бюджетті қалай жоспарлау керек дегеннің жауабы осы: табысты бақыла, шығынды қысқарт, қарыздан қаш.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.